

TJUGOTREDJE SÖNDAGEN ”UNDER ÅRET”

ÅRGÅNG B

Första läsningen: **Jes 35:4-7a** (*Då skall de blindas ögon öppnas och de dövas öron höra*)

I Mariasången *Salve Regina* sjunger vi om det jordiska livet som en *dal full av tårar* (in hac lacrimarum valle). På vårt livs vandring ser vi inte vägen framför oss (blindhet), begriper inte Guds ord (dövhet), känner inte för att prisas Gud (stumhet) och rör oss knappt framåt i syndens träsk (lamhet). Därför gråter vi. Gamla testamentets profeter gav folket hopp i svåra tider, ett hopp som vida överträffade allt man vanligtvis kan vänta sig här på jorden. Den messianska tid de fick se bilder av i framtiden var mer än en befrielse från fångenskapen i Babylon och politiskt förtryck: Guds ”vedergällning” (v.4) riktar sig mot blindhet, förlamning, torra, ja, allt som inskränker mänskligt liv. Gud ska ”hämnas” på dödens mörka krafter. Han vill återge oss Paradiset. Han lovar det.

Andra läsningen: **Jak 2:1-5** (*Har inte Gud utvalt dem som är fattiga i världens ögon?*)

Denna text gör oss pinsamt tysta. Vi tänker omedelbart på vår egen församling (i Jakobs urkyrkliga judekristna miljö kallas den ännu för *synagoga*, v. 2). För Kristus är det motbudande att se på när vi fjäskar för dem som är stora i världen, en chefredaktör för en inflytelserik tidning, en kändis *med guldringar* på händerna (v. 2), en välklädd främling vid kyrkkaffet. Jesus Kristus, *vår förhärligade herre*, (v. 1) dog, offentligt förtalad, i skam och förnedring på korset, berövad sina kläder och med spikar genom sina bleka händer! Detta är hans hus. Hur vågar vi att i hans namn diskriminera de fattiga som han har dött för? Har vi glömt vad saligprisningarna handlade om (v. 5; jfr Matt 5:3; Luk 6:20)? Att nästla sig in i överklassen för att skaffa fördelar åt kyrkan är väl inte totalt fel men man riskerar *kyrkans själ*. Visst, även rika bjuds in av Gud, men de fattiga borde vara *hedersgäster*. De rika smyckar konstfärdigt sina privata hem – våra kyrkor är stora smyckade salar, *men för alla*: De har i alla tider varit **de fattigas palats** där de får komma och gå som de vill!

Evangelium: **Mark 7:31-37** (*De döva får han att höra och de stumma att tala*)

Av fuktad jord *formade* Gud människan och blåste sin ande, sitt liv i henne (1 Mos 2:6-7). Med sitt eget spott *återställde* Guds Son här en människa som inte längre kunde höra hans ord. Jesus *andades djupt* (v. 34): **Öppna dig**. Livsflödet strömmar ut i alla sinnen. Vi inser: den andliga betydelsen här är stor. **Han talar till oss**. *Effata*-ordet ingår därför i dopritualen, det är Jesu ord till var och en som han kallar!

Jesus använde spott som behandlingsmedel. Det var normalt. Men Jesu framgångar var inte normala. De riskerade att dra bort uppmärksamheten från hans förkunnelse. Därför var han restriktiv med vad som fick sägas om honom (v. 36). Men miraklen gick inte att dölja. De var uppenbara tecken på att Messiasriket som Jesaja (se ovan) och de övriga profeterna hade talat om nu var här (jfr Matt 11:2-6). Ja, än mer: **I Jesus handlar Gud själv.** Han *öppnar våra sinnen* så vi inser vem han är (jfr Luk 24:45).

MÅNDAGEN I 23 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **1 Kor 5:1-8** (*Rensa bort den gamla surdegen för vårt påskalamm, Kristus, är slaktat*)

Den kristne mannen lever ihop med en kvinna som har varit gift med hans egen far (v. 1). Hon är hans styvmor, men hon är nog inte kristen, för hon berörs inte av domen i v. 3 f. Sådant förbjöds strikt av både Moses lag (3 Mos 20:11; 5 Mos 27:20) och romersk lag (incestuösa äktenskap tolererades dock i Egypten). Bakgrunden i 1 Kor kap. 4 låter oss ana att denna lokalkyrkas ledning hade tappat greppet. *Gnostiska läror* fick fäste. Enligt dem kunde andligt "fullkomliga" inte synda, oavsett vad kroppen gjorde. Man skröt med sin frigjordhet, sin "frihet från lagen" (jfr Rom kap. 7) och kunde rentav beundra mannen som med sin kropp levde i den skamlösa relationen och samtidigt, påstod man, förblev "ren i anden" (v. 2 och 6). Säkert var han både trevlig och snäll. Här märks en djupt omogen andlighet: Paulus ser korinthierna som *barnsliga* (1 Kor 3:1). Aposteln är besviken och upprörd.

Vi möter här urkyrkans procedur för **exkommunikation** (kanske övertagen från judendomen, Joh 9:22). Den skyldige ska "överlämnas åt Satan" (samma tekniska term i 1 Tim 1:20). Tanken är att mannens "köttslighet" (förmodligen hans *attityd*) ska "dö" (1 Kor 5:1-5). Det sker utanför kyrkans bönegemenskap, där den Onde härjar ohämmat. V. 5 får inte missuppfattas som att mannens kropp skulle försvinna och bara hans "ande" frälsas; alla ska ju uppstå *med kroppen* (jfr 1 Kor 15:44). Tanken är: han ska genom denna disciplinära åtgärd tvingas ompröva sin hållning, så att han till slut kan stå rättfärdig på domedagen. Som kristen borde han av sig själv ha "dödat kroppens gärningar" (jfr Rom 8:13). Nu låter Gud det ske genom Satan (jfr 2 Kor 12:7), dvs. utanför beskyddet av kyrkans bön och sakrament. Om Gud vill, så drabbas syndaren av sjukdom (Luk 13:16; Apg 13:11; 1 Kor 11:30). Observera att **Gud tillåter detta onda bara för att vända det till något gott** (som med *Job* i Gamla testamentet; jfr *Katolska kyrkan katekes*, nr 312; 412). **Målet är alltid den enskildes omvändelse och frälsning**, precis som vid exkommunikation i dag (*Skulle jag önska den gudlöses död? säger Herren Gud. Skulle jag inte hellre se att han*

upphörde med sina gärningar och fick leva? Hes 18:23). Den här regleringen är inte så dramatisk som den låter. Mannen har i praktiken själv redan bestämt sig för att gå emot Guds bud. Nu utsluts han tills vidare, tills han kommer till besinning (vederbörande verkar för övrigt ha omvänt sig efter detta brev, se 2 Kor 7:9, 12).

Paulus ”andliga närvaro” i v. 3-4 (jfr Kol 2:5) ska rimligtvis uppfattas symboliskt. Han närvarar på distans genom sin apostoliska auktoritet, sitt brev och sin förbön.

V. 7-8 refererar till det judiska bruket (än i dag) att rensa bort allt surdeg i hemmen innan påskmåltiden äts (2 Mos 12:15). Surdegen är här symbol för syndens *smitta*.

Evangelium: **Luk 6:6-11** (*De ville se om han skulle bota någon på sabbaten*)

Innan vi snabbt dömer ut de skriftlärdade och fariseerna här kan vi fundera på om vi inte själva ignorerar mänsklig nöd. Vi har liknande argument för att inte hjälpa: ”Den här är inte precis döende – knappast frågan om *att rädda liv eller att utsläcka liv* (v. 9). Det får vänta till en bättre dag. Varför störa vilan?” Men vi är hycklare: om vi vill ha något ordnar vi det också på vilodagen (Matt 12:11-12).

Jesus frågar efter Guds syfte med vilodagen. Men spionerna vill leta fel på Jesus och har ingen lust att agera med i hans dialogpredikan. De säger inget men tänker: ”Vilken provocerande fråga. Sabbaten är till för att respekteras. *Gott* är att vila då. *Ont* är att bryta mot budet genom att arbeta, även om det rör sig om en läkares arbete. Detta vet Jesus mycket väl. Han gör narr av både oss och Guds heliga lag för Israel.” Deras förhårdelse är stum. De kan bara hata. Då ger Jesus själv svaret. En enkel gest: han sätter den sjuke i centrum. Patientens hand räcks mot Jesus, som en stilla trosbekännelse: den är nu frisk. Motståndarna rasar och börjar göra upp planer mot Jesus. Det får man tydligen göra på sabbaten.

Min fader verkar ännu i denna stund, och därför verkar också jag (Joh 5:17).
--

TISDAGEN I 23 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **1 Kor 6:1-11** (*Finns det ingen bland er som är klok nog att döma mellan två kristna bröder?*)

Paulus fortsätter här att kritisera de självgoda korinthiska kristna. *Hur är det med broderskärleken? Kristna utgör en enda kropp. Ni processar mot varandra. Det blir ju som att kämpa mot sig själv. Vi är ämnade att bli så heliga att vi kan*

döma världen, med Kristus (jfr Dan 7:27; Vish 3:8; Matt 19:28), och så kan vi inte ens reglera våra egna jordiska småsaker? Ge er nu, se upp från naveln, släpp egoismen (Matt 5:39). Religiösa minoriteter reglerade (så ännu i Mellanöstern) interna rättsfall själva. För Paulus är det pinsamt att hans egen gruppering, kyrkan, inte klarar av det utan måste hämta hjälp utifrån. Romerska myndigheter var dessutom korrupta och mutor vanliga (jfr Apg 24:26).

Rättsfrågor inom katolska kyrkan (som tvister mellan kloster och stift eller äktenskapsjuridik) regleras i dag genom *kanoniska lagen (Codex iuris canonici)* inför våra egna domstolar, men processer inför civila myndigheter tillåts givetvis också. Det är inget moraliskt problem där det finns rättssäkerhet och den likhet inför lagen som är så viktig i Bibeln (2 Mos 23:6). V. 9-11 vill motverka den gnostiska villfarelsen att de kristna var så ”fria” att moralen inte förpliktade längre.

Evangelium: **Luk 6:12-19** (*Jesus bad natten igenom och valde ut sina tolv apostlar*)

En ny etapp i Jesu strategi. Det går inte att komma tillrätta med de religiösa ledarna. Guds folk ska återuppbyggas från grunden. Patriarken Jakob, som också hette *Israel* (1 Mos 32:28), var fader till de tolv stammarna som först utgjorde detta folk. Det nya Israel ska också byggas på tolv män. Men vilka? Inför det viktiga beslutet drar sig Jesus undan. Hans bön är mycket personlig (Jesus ber alltid ensam). Inget kan ersätta den personliga bönen där vi själva står inför Gud. De utvalda apostlarna listas i v. 14-16, Petrus först och Judas sist, som vanligt. Den andre Judas (den gode) måste vara brodern till aposteln Jakob den yngre, ordet ”son” i v. 16 kan också läsas som ”bror”. Matteus och Markus kallar honom för Taddaios (för att skilja honom från den onde Judas?) – det var vanligt att ha både ett judiskt och ett grekiskt namn (som Kefas-Petros). Den nya organisationen välkomnar folk överallt ifrån. Nyfikna kommer ända från Tyrus och Sidon (utanför Palestina, v. 17).

Var inte rädd ... Jag har gett dig ditt namn, du är min (Jes 43:1).

ONSDAGEN I 23 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **1 Kor 7:25-31** (*Den värld som nu är går mot sitt slut*)

Paulus svarar här på en fråga han har fått om **det kristna celibatet**. V. 27-28 visar att han tänker på båda könen. Han har inget utöver Kristi ord att ge (Matt 19:11-12) men anser att han i kraft av det apostlaämbete Gud har gett honom (1 Tim 1:12 f) kan tala med Andens röst (jfr 1 Kor 7:40). Paulus rekommenderar

fullständig avhållsamhet för alla. Paulus vet om att tiden för Kristi återkomst är oviss (2 Thess 2:1 f) men ser kring sig växande förföljelse inte bara från judiskt utan även hedniskt håll. För varje dag kommer världens sista stund närmare – den plågade förkunnaren bär på en levande längtan efter det – eller så kommer den egna döden. Varför binda sig vid jordiska saker, som man kanske inte kan lösa sig ifrån när läget kräver flykt eller martyrium? Inget fel att gifta sig och få barn, men kommer ni få se barnen växa upp? En sak är att ta martyriet på sig, en annan att se sin partner eller sina barn stenas eller brännas på bål. Försumma inte den jordiska vardagens praktiska förpliktelser men ha hjärtat riktat uppåt, mot himlen, varifrån **kyrkans sanne brudgum** ska komma (Ef 5:29-32; Upp 22:17).

Evangelium: **Luk 6:20-26** (*Saliga ni som är fattiga, ve er ni som är rika*)

Här börjar ett tal som motsvarar Matteus *bergspredikan* (Matt kap. 5-7). Hos Lukas äger det rum vid foten av det berg där Jesus har bett under natten innan (läsningen i går). Det finns inga sakliga motsatser mellan Lukas och Matteus längre version. Det går inte att avgöra om Matteus har lagt till något eller Lukas kortat en längre text. Lukas fyra saligprisningar lämnar inga tvivel om *vem* de är som uppsöker Jesus: de fattiga, hungrande, sörjande och utstötta. Men stämningen på slätten är säkert god. Jesus uppmanar till *dans* (v. 23). Allt ska vändas upp och ner, lovar han den hoppfulla åhörarskaran. Samma omvälvning proklamerade hans mor (Luk 1:52). De rika som retoriskt anropas (varnas) i v. 24-26 (jfr Jak 2:5-7; 5:1-5) var knappast närvarande. Men några sådana läser kanske Lukas rader just nu och känner sig adresserade. Det är Jesu blick vi möter. Stäng boken, låtsas som inget – och mist din själ.

Inte ens i den mörkaste dal fruktar jag något ont, ty du är med mig (Ps 23:4).
--

Torsdag 13 SEPTEMBER

JOHANNES CHRYSOSTOMOS (354-407), minnesdag

Det är idag den helige biskopen av Konstantinopel, kyrkoläraren JOHANNES CHRYSOSTOMOS minnesdag. Johannes levde i flera år mycket asketiskt som eremit men blev sjuk av det och fick återvända till sin hemstad Antiokia, där han sedan gjorde kyrklig karriär. Hans namn betyder ”Guldmunnen”. Hans predikningar gjorde djupt intryck på människorna, väckte spontant bifall och applåder (!) för sin rikedom av bilder och praktiska konkreta exempel. Man stenograferades direkt (det märks att det är talspråk), och ingen annan kyrkofader utom Augustinus har man bevarat lika många skrifter av. Som diakon, präst och biskop var han kraftfullt aktiv för sjuka, fattiga och främlingar.

En del av Johannes predikningar vände sig mot en tendens bland dåtida kristna att judaisera genom att hålla sabbaten, gå till synagogornas vackra gudstjänster eller låta sig omskäras. Kyrkan är något nytt och större än judendomen – det finns inga skäl gå tillbaka i tiden. Hans anti-judiska retorik är i linje med dåtidens partikäbbel mellan Abrahams barn och har inget med modern antisemitism att göra men har missbrukats av denna. En tragisk historia som Johannes inte kunde förutse och en varningsklocka för oss.

Han var en stark personlighet vars ord vägde tungt i både kyrka och samhälle. Johannes talade mycket om församlingens ansvar för fattiga. När han predikade mot de rika damernas lyx på sitt odiplomatiska sätt fick kejsarinnan honom avsatt. Han återvände till sitt ämbete, men deporterades en andra gång. Han fortsatte då att skriva brev till dem som förblev trogna mot honom i Konstantinopel. Man beslöt då att föra bort honom till en avlägsen plats bortom Svarta havet. På den hårda resan dit dog den omutbara och modiga rösten år 407.

Ur en predikan av den helige Johannes Chrysostomos:

Vågor och bränningar runt omkring, men vi fruktar inte att gå under, ty vi är grundade på klippan. Även om havet stormar kan det inte rubba klippan. Även om vågorna stormar kan de inte uppsluka Jesu skepp. Världens fador föraktar jag och dess nöjen hånar jag. Jag fruktar inte fattigdomen och söker inte rikedom. Kristus är med mig. Vem skulle jag frukta? Även om vågorna tornar upp sig mot mig, eller havet eller makternas raseri – allt sådant är för mig svagare än spindelväv.

Kyrkans bön denna dag:

Herre, du är klippan för dem som flyr till dig. Du upphöjde den helige Johannes Chrysostomos när han fick lida för dig, och din Ande talade genom honom. Låt oss lyssna till hans undervisning och stärkas av hans okuvliga fasthet.

Läsningar idag: 1 Kor 8:1b-7, 11-13 och Lukas 6:27-38

Särskilda läsningar idag: Ef 4:1-7, 11-13 och Mark 4:1-10, 13-20 (eller bara Mark 4:1-9)

Fredag 14 SEPTEMBER

DET HELIGA KORSETS UPPHÖJELSE, fest

I dag är 320 ”upphöjdes” (visades offentligt) de träbalkar som den första kristna kejsarinnan Helenas ”arkeologer” hittade vid Golgota och som identifierades som Jesu kors och femton år senare firades invigningen av de två basilikorna Anastasis och Matyrion intill Huvudskalleplatsen. DET HELIGA KORSETS UPPHÖJELSE. Det är nu fyrtio dagar sedan vi firade *Kristi förklarings fest*. Detta datum, 6 augusti, blev valt därför att Kristus enligt traditionen hade förhärligats på berget fyrtio dagar före sin korsfästelse. Kristi härlighet blir synlig på berget, men manifesteras också paradoxalt på korset, till synes *sub contrario*, i det som verkar vara motsatsen.

Festdagens läsningar för oss rakt in i korsets mysterium. Kristus förklarar i dagens evangelietext (Joh 3:13-17) *kopparormen i öknen*. De syndiga israeliterna kunde se upp till den och så få hälsan åter (och samtidigt bli förlåtna; 4 Mos 21:4-9). Ormen är en bild av det kors han själv skulle *upphöjas* på för vår skull. Så älskade Gud världen, på just detta sätt. Han var *agápe*, kärlek (1 Joh 4:16), kallt avvisad, blodigt slagen och fastspikad av dem som han ville sträcka ut armarna till. Läsningen ur Filipperbrevet (Fil 2:6-11) ger oss samma bild: Guds Son lämnar sin himmel och går in under våra villkor, medveten om att han slås ner av den död mänskligheten drar över sig för sina synder. *Crux probat omnia* – det är ett gammalt ord av Martin Luther som kan översättas med: *Korset bevisar allt*. Bevisar vad? *Hur långt Gud i sin godhet är beredd att gå för var och en av oss!* Korset är hoppets och glädjens tecken. *Crux probat omnia* – det kan även översättas med *korset testat allt*: är dina och mina kärleksgärningar äkta? Står vi fasta vid det som vi vet är rätt också när motgångar tornar upp sig – eller flyr vi när vi ser vargen komma (jfr Joh 10:12)?

Visa din tro genom att bära ett kors kring halsen! ”Om någon vill gå i mina spår måste han förneka sig själv och ta sitt kors och följa mig” sa Jesus (Matt 16:24). Är ditt liv hårt? Du ansvarar för dina egna axlars börda, och den kan vara tung. Må du få känna trösten att veta att du bär allt tillsammans med Jesus. Han bär hela världen. Med ofattbar styrka kan den Korsfäste säga: ”Mitt ok är skonsamt och min börda är lätt” (Matt 11:30).

Vi bör be om att i vår dödskamp blir tröstade av bilden av Herrens kors framför oss, det som vi under vårt liv har vänt oss till för att få styrka, och som vi har försökt att efterlikna genom att anstränga oss i hans tjänst. Detta kors kommer att skydda oss mot alla onda andars anslag och rycka oss undan deras makt.

Särskilda läsningar denna dag: 4 Mos 21:4-9 eller Fil 2:6-11, samt Joh 3:13-17
--

Lördag 15 SEPTEMBER

JUNGFRU MARIAS SMÄRTOR, minnesdag

Säg mig vad som plågar dig och jag ska säga vem du är. JUNGFRU MARIAS SMÄRTOR var *sju*: skräcken i förutsägelsen om svärdshugget genom själen (Luk 2:34-35), den nattliga flykten till Egypten (Matt 2:13-18), ångesten när hon och Josef tappat bort tolvåringen i folkvimlet (Luk 2:41-52), desperationen när hon följde Jesu korsväg och såg hans avrättning utan att kunna ingripa, att tvingas ta ned hans kropp från korset – och slutligen den sjunde, kanske den värsta: att se barnet som hon omsorgsfullt hade lindat och lagt i stallets krubba svepas i linnebindlar och läggas i den mörka gravhålan. Sju grova spikar i själen på den som var närmast Jesus.

*Något sådant har ni aldrig sett,
ni som går vägen förbi:
när såg ni en smärta sådan som min?
(Klag 1:12)*

Alla som bryr sig om evangeliet och kyrkan riskerar att som Maria få smaka på världens stora NEJ. Men varje tår som faller till marken för Jesu och evangeliets skull blir till en ros i himlen. ”Saliga de som sörjer, de skall bli tröstade” (Matt 5:4). ”Vad som ännu fattas i Kristi lidanden, det lider jag i mitt eget kött, för hans kropp, som är kyrkan” (Koll:24).

Kyrkans bön på denna dag:

Helige Gud, du ville att Kristi moder skulle stå under korset och dela Sonens smärtor. Låt nu din kyrka, som har del med henne i Kristi lidanden, med henne också dela uppståndelsens härlighet.

Särskilda läsningar denna dag: Hebr 5:7-9 samt Joh 19:25-27 eller Luk 2:33-35